

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREOCUPĂRI PENTRU EFICIENȚĂ LA O UNITATE - MODEL: I.S.P.S. — BUZĂU

Transformăm cantitatea într-o nouă calitate

Urmărind transpunerea în viață a indicațiilor de o excepțională însemnătate teoretică și practică formulate de secretarul general al partidului, colectivul de muncă al întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, a acționat de la începutul actualului cincinal pentru:

- creșterea în ritm susținut a productivității muncii, printr-o organizare mai eficientă a producției și a muncii, introducerea progresului tehnic și creșterea gradului de pregătire profesională a întregului personal muncitor;
- utilizarea cu randament sporit a tehnicii aflate în dotare;
- reducerea cheltuielilor materiale de producție.

În această acțiune de amploare, comitetul de partid și consiliul oamenilor muncii au antrenat întregul personal muncitor, urmărind valorificarea deplină a potențialului său creator.

Totodată, faptul că întreprinderea face parte dintre unitățile-model din economia națională ne-a conferit firesc și responsabilitatea de a găsi și aplica noi metode de creștere continuă a eficienței economice.

În perioada 1976—1978*) sarcina de creștere a productivității muncii a fost realizată constant (fig. 1), prin finalizarea măsurilor tehnico-economice și organizatorice propuse, dintre care menționăm:

- diversificarea producției, pe baza intrării în funcțiune a secțiilor laminor și cord metalic, extinderii secțiilor de electrozi de sudură și plase sudate;
- modernizarea constructivă a unor utilaje și instalații (instalații de recoacere, linii de fabricat electrozi etc.);
- îmbunătățirea organizării formațiilor de lucru;
- introducerea unor procedee tehnologice noi (decaparea mecanică, tehnologia de fabricare a electrozilor tubulari etc.).

Preocupările pentru creșterea productivității muncii sînt pe deplin corelate cu cele privind

* Procentele din grafice referitoare la 1978 reprezintă preliminări pe întregul an.

îmbunătățirea calității produselor. În acest sens au fost perfecționate tehnologiile de obținere a sîrmelor pentru șuruburi, s-a acordat o atenție deosebită extinderii autocontrolului muncitoresc, în special în sectoarele trăgătorie de oțel, zincare, plase sudate.

În perioada 1976—1978, întreprinderea a livrat economiei naționale o producție suplimentară (fig. 2) de 125 milioane de lei. Dintre produsele intens solicitate de economia națională, livrate suplimentar, menționăm plasele sudate pentru armarea betoanelor în construcții (fig. 3).

Pentru reducerea importurilor, în special de utilaje și piese de schimb, a fost dezvoltată activitatea de autoutilare (fig. 4); realizăm astăzi utilaje complexe (mașini de sudat plase, instalații de fabricat electrozi, mașini și bobinatoare pentru trefilare etc.) destinate extinderilor uzinale.

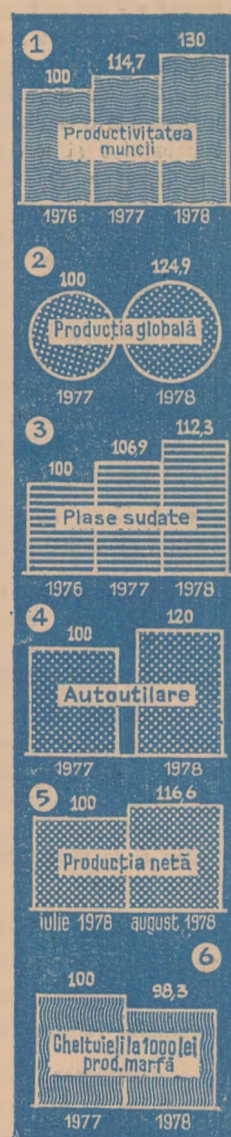
Introducerea indicatorului producția netă (fig. 5) — element al noului mecanism economic și financiar — s-a dovedit un stimulente eficace în minimizarea costurilor de producție (fig. 6). Toate secțiile de producție au adus, în acest sens, o prețioasă contribuție prin aplicarea unor soluții eficiente de bună gospodărire.

Întreprinderea noastră se află într-o continuă dezvoltare, pentru satisfacerea cerințelor celor peste 650 de parteneri interni și externi. Preocupările noastre principale de viitor sînt axate în direcțiile corelate de maximizare a producției fizice și minimizarea continuă a cheltuielilor materiale. În acest scop ne propunem:

- diversificarea producției de plase sudate și electrozi de sudură,
- mecanizarea și automatizarea produselor de transport intern,
- extinderea procedeelelor tehnologice noi experimentate,
- modernizarea complexă a utilajelor.

Cîteva din elementele experienței I.S.P.S., generalizabile și în alte întreprinderi, sînt prezentate în continuare de către specialiștii noștri.

Stan CAZAN
președintele consiliului oamenilor muncii
Eugen SANDU
director

Elemente de modernizare a tehnologiilor și utilajelor

Indicațiile conducerii de partid privind lărgirea cadrului de participare a specialiștilor din toate sectoarele de activitate uzinale în activitatea de cercetare-proiectare, de introducere a progresului tehnic au determinat, la I.S.P.S. — Buzău, o afirmare puternică a creației tehnice de masă, demonstrată de eficacitatea soluțiilor aplicate sau în curs de aplicare.

Acestea reprezintă rodul unei munci colective, la proiectarea, experimentarea, perfecționarea și generalizarea fiecărei aplicații participând un număr relativ mare (5—10) de ingineri, muncitori, maiștri, tehnicieni.

Ținând cont de specificul întreprinderii, direcțiile principale de acțiune (între care există o corelație bine determinată) a acestor colective de lucru sînt: ● reducerea importurilor de piese de schimb și utilaje; ● modernizarea tehnologiilor și instalațiilor (urmărind creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție prin reducerea duratei reparațiilor și a opririlor tehnologice, paralel cu scăderea cheltuielilor de aprovizionare, transport și a celor aferente reparațiilor); ● devansarea atingerii parametrilor proiectați la obiectivele noi; ● micșonarea ponderii muncii manuale; ● îmbunătățirea performanțelor tehnice ale mașinilor și instalațiilor din dotare.

Din multitudinea aplicațiilor elaborate în perioada 1976—1978, am considerat utilă o selecție prioritară a unor aspecte privind modernizarea proceselor de producție a sîrmelor și produselor din sîrmă, capabile de a fi generalizate în secții și unități similare sau cu profil apropiat din ramura prelucrărilor metalurgice.

● În ceea ce privește procesul de **trifilare-tratament termic al sîrmelor** merită menționate:

— introducerea a 20 de bobinatoare, într-o construcție originală, care asigură creșterea productivității muncii, a calității produselor și obținerea unei producții suplimentare de 10 000 t/an sîrmă trasă;

— modernizarea instalației de recoacere intermediară, prin înlocuirea sistemului pășitor clasic (din oțel inoxidabil) cu un sistem original, extrem de simplu constructiv (confectionat din elemente de cauciuc armate cu inserții metalice), care conduce la creșterea producției cu 10 milioane lei/an și la reducerea cu 1,09 milioane lei/an a cheltuielilor de întreținere;

— asimilarea unor elemente componente ale cuptoarelor-vață cu role și perfecționarea tehnologiilor de recondiționare a acestora, ceea ce a asigurat, în anii 1975—1978, o economie valutară de 5 milioane lei;

— extinderea metodelor moderne de recondiționare sau refolosire în alte domenii a pieselor de schimb de la mașini de trifilat, desfășurătoare mecanice etc., asigurînd o eficiență de 1,43 milioane lei/an prin reducerea cheltuielilor de reparații.

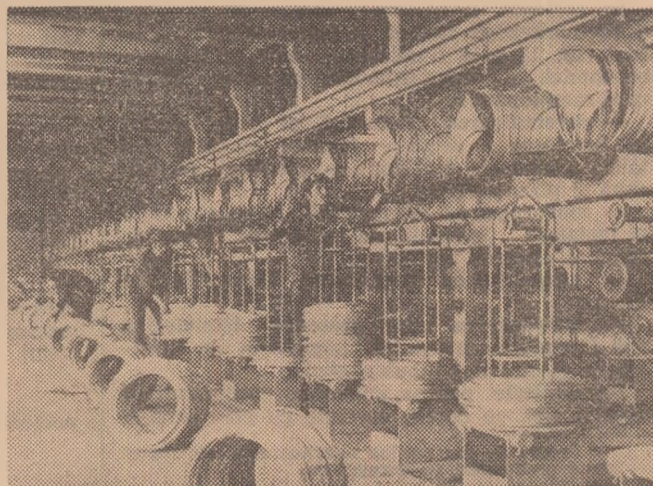
● În sectorul plase sudate, pentru care produce prin forțe proprii instalații complexe de fabricație, a fost modernizat după soluții originale sistemul electronic al mașinilor și s-au executat în premieră națională filete speciale tip Helicoil, reducîndu-se importurile cu 2 milioane lei valută.

● La linia de laminare, recent pusă în funcțiune și aflată încă în curs de atingere a parametrilor proiectați, au fost aduse o serie de perfecționări tehnice (modernizarea sistemului de antrenare și acționare a roților prin introducerea unor elemente electronice; îmbunătățirea funcționalității trenului cu role și a sistemului de etanșare de la cuptorul de propulsie; perfecționarea sistemului de echilibrare a cajelor de laminare; modernizarea acționării transportorului transversal, a împingătorului și a sistemului de ungere al transportorului de spire) care asigură o creștere cu 10% a productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale cu peste 2 milioane lei/an.

● Ca deosebit de eficientă rezultă o soluție în curs de aplicare, generalizabilă în întreprinderile care dispun de **stații de neutralizare a apelor acide**. Prin modernizarea tehnologiei de neutralizare și a sistemului de depozitare-evacuare a reziduurilor tehnologice, preconizăm obținerea unei economii totale de 9,5 milioane lei/an, rezultînd din reducerea consumurilor de acid sulfuric și var, a cantității de șlam evacuabil, din creșterea de 7 ori a volumului de deșeuri recuperate.

Luna trecută, cu prilejul „Zilei metalurgistului“, întreprinderea a organizat o sesiune de comunicări tehnice; interesul cu care au fost primite aceste realizări de către reprezentanții unităților Centralei Industriale de prelucrări metalurgice ne dă garanția că ele vor putea fi aplicate și în alte întreprinderi cu profil apropiat.

Valentin DIHORU
inginer-șef

Secția de fabricație sîrmă: instalația de zincare

Trefilarea în flux cu decapare mecanică

În procesul de fabricație a sirmelor, decaparea asigură îndepărtarea oxidurilor de fier de pe suprafața sirmei laminată. Întreprinderile metalurgice din țară folosesc decaparea chimică, cu soluție de acid sulfuric, încălzită la o temperatură relativ ridicată. Deși eficientă sub raport tehnic, ea prezintă și dezavantaje: poluează mediul industrial, necesită un spațiu de producție relativ mare și un însemnat volum de transport.

Colectivul secției fabricație sirmă și specialiștii din serviciul programare, pregătire, urmărire a producției de la I.S.P.S. — Buzău au implementat un procedeu de decapare mecanică, utilizând dispozitive montate direct la mașinile de trefilat.

În perioada 1974—1977 a fost introdusă decaparea mecanică la mașinile de trefilat grele, pentru sirme groase, utilizând un lubrifiant original, produs de ICECHIM. Ulterior, s-a introdus procedeu de ungere hidrodinamică la trefilarea în flux cu decapare mecanică a sirmelor cu diametre sub 5 mm, folosindu-se același lubrifiant.

Noua tehnologie, care poate fi generalizată și în alte întreprinderi de prelucrare metalurgice, prezintă însemnate avantaje economice:

- mărirea productivității muncii cu 10%,
- creșterea cu 10% a coeficientului de utilizare a capacității de producție la sirmă trasă, prin micșorarea duratei opririlor tehnologice,
- reducerea consumurilor cu 5% la energie electrică la trefilare, cu 5% la sirmă laminată, cu 20% la apă de răcire, cu 4% la fillere,
- renunțarea la o investiție de cca. 1,2 milioane de lei pentru extinderea decapării chimice.

Procedeu de trefilare în flux cu decapare mecanică, folosind dispozitive care asigură ungerea hidrodinamică, se aplică în prezent pentru o capacitate de producție de 40 mii t/an, iar în anul viitor va fi extins la o capacitate dublă. Urmează să montăm la mașini dispozitive de captare a deșeurilor tehnologice de trefilare (țunder), în vederea refolosirii acestuia în procesele metalurgice, ceea ce va aduce în întreprinderii o economie suplimentară de 50 mii lei pe an.

Petrache DROGEANU
șeful secției fabricație sirmă

Croșna STĂNESCU
șeful serviciului PPUP

Moise POPA
trefilator, vicepreședinte
al consiliului oamenilor muncii

Prin autoutilare, la reducerea importului

Încă din anul 1968, la întreprinderea de sirmă și produse din sirmă — Buzău a fost înființat un mic atelier de autoutilare, în care se executau o parte din piesele de schimb necesare utilajelor aduse din import. Pe parcurs, fiind dotat cu mașini-unelte și personal adecvat, acest atelier s-a extins, devenind o secție de bază a întreprinderii. Aici au fost asimilate și realizate: un captor de recoacere finală, o vatră cu role, două cuptoare de recoacere a sirmei pentru șuruburi, o instalație de fabricat electrozi tubulari (produs nou pe piața națională) — precum și utilaje și instalații de înaltă complexitate, care altfel ar fi trebuit să fie procurate din import: mașini de trefilat în emulsie, bobinatoare gravitaționale pentru mașinile de trefilat, echipament pentru fabricarea electrozilor de sudură (mașini de

Atelierul mecanic pentru autoutilări

îndreptat și debitat vergele, prese, cuptoare de uscat și calcinat), mașini de balotat deșeurilor de sirmă ș.a. De asemenea, colectivul nostru de proiectanți a conceput mașini de sudat plase de armătură pentru construcții, din care în cadrul atelierului de autoutilări s-au executat 5, urmând a fi terminate alte 4.

În primele 9 luni ale acestui an, atelierul de autoutilări a realizat 285 tone de utilaje, printre care: decapator mecanic, dispozitive de ghidare a sirmei, desfășurătoare, băi de degresat, benzi transversale, cuptoare de patentare etc. Programul pentru 1979 prevede construirea unor instalații de tratament termic și a altor instalații complexe.

Acțiunea de autoutilare a permis să se renunțe la comandarea din import a unor utilaje cu valoare medie de 30 milioane lei/an, ceea ce justifică pe deplin dezvoltarea sa.

Dumitru POPA
serviciul mecano-energetic

Nicolae NIȚĂ
grupa de proiectare

Dumitru ȚANCU
maistru autoutilări

Model-cadru de modernizare complexă

Intrarea în funcțiune a unei întreprinderi este precedată — după cum se știe — de o amplă fază de proiectare, al cărei scop esențial constă în asigurarea noului obiectiv cu o structură de producție și de concepție unitară. Documentația inițială cuprinde date relativ complete privind problematica tehnică, economică și umană a noii unități.

Întreprinderea reprezintă însă un sistem socio-economic dinamic, complex, supus acțiunii unor factori aleatori, deschis către mediul economic, social, tehnic etc. în care își desfășoară activitatea, precum și autoreglabil, auto-organizabil¹⁾;

Din acest motiv logic, după o perioadă de timp oarecare de la intrarea în funcțiune a obiectivului (desori chiar în faza de atingere a parametrilor proiectați) apare necesitatea aplicării unor corecții, menite să asigure perfecționarea activității industriale în strânsă corelație cu modificările survenite (schimbarea structurii producției, în general prin diversificarea și creșterea gradului de complexitate al produselor); mecanizarea-automatizarea instalațiilor-

¹⁾ C. Bărbulescu: „Organizarea și planificarea unităților industriale”, Ed. didactică și pedagogică, București, 1978.

lor; modernizarea tehnologiilor; organizarea superioară a conducerii, producției și a muncii etc.).

Datorită cerințelor obiective de creștere în ritm susținut a eficienței generale a întreprinderilor, în condițiile în care progresul tehnic și organizatoric capătă noi valențe de afirmare pe plan mondial și național, asemenea corecții de perfecționare apar într-un număr sporit și solicită, fiecare în parte, o implementare rapidă și eficientă.

Alegerea soluțiilor de cel mai înalt nivel și, în special, corelarea lor optimă²⁾ reprezintă un proces deosebit de important și riguros științific.

În cazul oricărei unități economice, introducerea soluțiilor de perfecționare trebuie să reunească, în afara întreprinderii, eforturile colective ale unei multitudini de factori: direcți (minister, centrală, proiectant general); complementari (unități de cercetare-proiectare ale ramurii sau de interes național, institute de învățământ superior ș.a.). Această cerință este pe deplin asigurată prin aplicarea hotărârii conducerii superioare de partid și de stat privind constituirea unor colective mixte de coordonare a acțiunii de organizare model, formate din reprezentanții factorilor menționați.

Trecând la acțiunea specifică întreprinsă în I.S.P.S. — Buzău pentru organizarea acestuia ca unitate-model în domeniul prelucrărilor metalurgice, vom încerca o prezentare generală a modelului-cadru adoptat, generalizabil în orice întreprindere din țară.

Principiile concepției acestuia sînt:

- adoptarea unor soluții de perfecționare capabile să asigure productivități comparabile cu cele obținute în țări dezvoltate economic;
- asigurarea unei corelații optime între soluțiile propuse;
- aplicarea rapidă, ordonată și cu efort material minim în producție;
- stabilirea posibilităților de generalizare în alte întreprinderi.

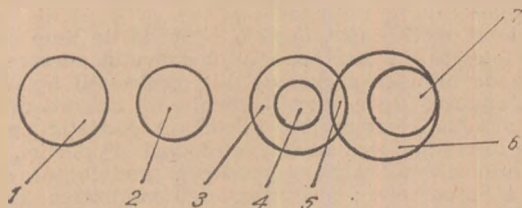
Etapile principale ale realizării acestui sistem cadru sînt:

1. CONSULTAREA LARGĂ A PERSONALULUI MUNCITOR DIN ÎNTEPRINDERE PRIVIND POSIBILITĂȚILE DE INTRODUCERE A PROGRESULUI TEHNIC, A ORGANIZĂRII SUPERIOARE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII, DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A ASPECTELOR SOCIALE ALE MUNCII ETC.

Această etapă s-a dovedit extrem de utilă și rodnică, chiar impresionantă prin multitudinea soluțiilor elaborate, demonstrînd fără echivoc atitudinea conștient participativă a oamenilor muncii la procesul de conducere a activității economice și sociale din întreprindere.

Formele de realizare a acestei consultări sînt diverse (chestionare special elaborate; interviuri; adunări generale ale organizațiilor de partid, sindicat, U.T.C. avînd teme legate de modernizarea proceselor de producție; dezbateri la învățămîntul politic-ideologic etc.).

Încercînd o analogie matematică, soluțiile formulate în această etapă — după cum este firesc — pot fi de sine stătătoare sau disjuncte (1, 2), formînd intersecții, reuniuni, incluziuni (3—7) — unele fiind aplicabile imediat, iar altele necesitînd o sintetizare ulterioară (fig. 1).

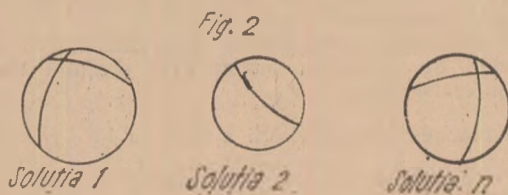

²⁾ Asupra aspectelor referitoare la corelația soluțiilor de perfecționare, intenționăm să revenim într-un articol viitor.

2. PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII ECHIPEI DE CONDUCERE A ÎNTEPRINDERII

La noi această fază s-a realizat prin organizarea în întreprindere sub îndrumarea Academiei „Ștefan Gheorghiu”, a 4 cursuri de specializare cuprinzînd 120 de cursanți (membri ai C.O.M., ingineri, maeștri, economiști ș.a., conducători ai formațiilor de lucru și componenți ai sectoarelor de concepție). Cursurile — axate pe probleme privind perfecționarea conducerii, modernizarea tehnologiilor de producție și de reparații, costuri — au condus, printre altele, la însușirea de către personalul de conducere al întreprinderii a unor metode științifice de analiză și proiectare și au fost finalizate prin elaborarea a 34 studii de soluție și chiar proiecte de execuție, care au fundamentat soluțiile elaborate riguros în etapa precedentă.

Revenind la analogia matematică, mulțimile de soluții apar acum bine definite, evidențiind oportunitatea și termenele posibile de realizare (fig. 2).

Ca și în etapa anterioară, o parte dintre ele au fost aplicate imediat.

3. ELABORAREA PROIECTELOR DE EXECUȚIE ÎN CONCEPȚIE UNITARĂ ȘI STABILIREA POSIBILITĂȚILOR DE GENERALIZARE ÎN ALTE ÎNTEPRINDERI

Această etapă implică în mod expres colaborarea proiectantului general, a centralei și ministerului și se referă, printre altele, la:

— elaborarea documentației tehnico-economice și de execuție pentru soluțiile cu caracter larg și aplicabile într-un interval mai mare de timp (mecanizarea transporturilor, optimizarea fluxurilor de fabricație etc.) (fig. 3);

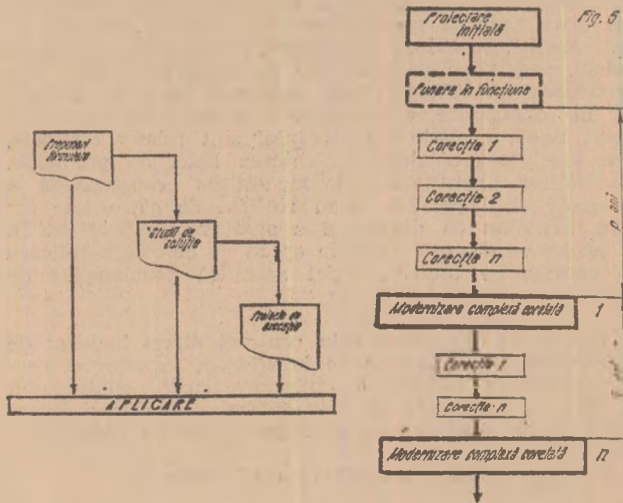
— asigurarea fondurilor pentru unele lucrări de investiții.

În întreprinderea noastră această etapă se află în plină desfășurare, cu participarea Ministerului Industriei Metalurgice, Centralei industriale de prelucrări metalurgice, Centrului de cercetare și proiectare țevi și trefilate, Institutului de proiectări laminoare, Academiei „Ștefan Gheorghiu”, Academiei de studii economice etc.

4. APLICAREA ÎN PRODUCȚIE A SOLUȚIILOR PROPUSE

Așa cum am menționat, această aplicare nu succede în timp celorlalte etape, ci se desfășoară simultan cu acestea, în funcție de complexitatea soluțiilor propuse (fig. 4).

Acest proces de modernizare complexă corelată are un caracter dinamic și iterativ (fig. 5), conducând la descoperirea permanentă a noi surse de creștere a eficienței generale a întreprinderii.

Desigur că modelul principal expus este în realitate mult mai complex, neexistând limite de separare temporară a etapelor. În esență considerăm că el răspunde cerințelor de introducere rapidă a progresului tehnic și organizatoric, de generalizare a experienței pozitive în unități similare, de dezvoltare în perspectivă a întreprinderii.

Gabriel DUȘMĂNESCU
șeful biroului de organizare a producției,
muncii, protecției muncii

Consultarea personalului muncitor instrument al conducerii științifice

La cumpăna anilor 1977—1978 a fost organizată o consultare integrală și cu caracter complex a personalului muncitor din secția fabricație sîrmă a I.S.P.S. — Buzău. Investigarea s-a efectuat cu ajutorul unui chestionar adresat tuturor categoriilor de oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în secție, chestionar care a fost completat și restituit de cca. 88% din efectiv.

Parte integrantă a unei ample cercetări cu caracter ergonomic coordonată de cadre didactice de la Academia de studii economice, consultarea a avut menirea de a diagnostica aspectele de ordin productiv și socio-profesional din cadrul formațiilor de lucru, cunoscîndu-se faptul că în ultimii ani s-a constatat o mobilitate crescută a forței de muncă.

● **ELABORAREA MATERIALULUI DE LUCRU.** În vederea elaborării chestionarului, pornind de la tema generală a cercetării ergonomice amintite, s-a recurs mai întîi la documentarea de specialitate — lucrări cu conținut sociologic și metodologic, monografii profesionale, fișele posturilor și alte materiale cu referire la organizarea muncii în secție.

A apărut necesară obținerea unor informații multiple, cum ar fi: structura personalului după profesie, vîrstă,

sex, stare civilă; greutatea familială; domiciliul, mijloacele de deplasare zilnică la și de la întreprindere, timpul necesar pentru deplasarea la lucru, oboseala fizică și nervoasă cauzată de aceasta; pregătirea școlară și profesională; perfecționarea pregătirii profesionale; modul cum s-a făcut încadrarea în întreprindere, motivarea; vechimea în întreprindere și în meseria actuală; motivarea orientării profesionale; eventuala dorință de a părăsi întreprinderea; relații de muncă în colectiv, pe verticală și pe orizontală; stimulente materiale și morale; aprecieri cu privire la condițiile de lucru (umiditate, zgomot, praf, lumină, alte noxe etc.); satisfacții și insatisfacții profesionale; condițiile social-culturale asigurate de întreprindere. Această condiție a dat chestionarului un caracter complex.

În această acțiune am beneficiat și de experiența cîștigată într-o investigație similară, organizată în 1975 la întreprinderea bucureșteană „Electromagnetica”.

În proiect, chestionarul conținea mai multe variante; un colectiv larg, alcătuit din membri ai colectivului de cercetare ergonomică, reprezentanți ai conducerii întreprinderii și secției, ingineri, economiști, sociologi, psihologi, medici și alți specialiști au avut prilejul de a-și spune părerea și de a alege, pentru fiecare întrebare din chestionar, varianta cea mai potrivită.

Caracterul complex al chestionarului implicînd un mare volum de muncă în ce privește prelucrarea datelor, s-a apelat la serviciile Centrului teritorial de calcul electronic Buzău, pentru prelucrarea automată. Întrucît aceasta presupune codificarea răspunsurilor, s-a impus caracterul închis al întrebărilor, fiecare răspuns putînd fi ales din 2 pînă la 9 variante.

În final, a rezultat un chestionar alcătuit din 127 de întrebări închise și 12 întrebări deschise, ultimele (detășabile) fiind destinate culegerii de sugestii și propuneri. Pentru o mai bună prezentare grafică, el a fost imprimat la tipografia locală.

● **LANSAREA CHESTIONARULUI** Pentru cuprinderea întregului personal al secției s-a procedat la selectarea operatorilor, din rîndurile maștrilor și șefilor de echipă. În alunul lansării chestionarului ei au fost instruiți, explicîndu-li-se amănunțit procedeul de lucru; li s-a atras atenția să nu facă nici un fel de presiuni și nici să nu se dea sugestii, ci numai explicații privind completarea, precum și să se asigure caracterul secret al chestionarului, în sensul de a nu fi divulgat conținutul răspunsurilor.

Chestionarele au fost lansate mai întîi în cadrul a 3 formații de lucru (circa 10% din personalul secției); cu observațiile desprinse din acest început au fost informați ceilalți operatori.

Au fost obținute peste 800 de tabele, din care 127 privind analiza procentuală a întrebărilor, iar 702 analiza lor corelativă. Acest vast material prelucrat nu putea servi direct conducerii întreprinderii și secției; de aceea, el a fost restructurat și interpretat în mod științific, iar concluziile rezultate au fost prezentate organului de decizie, pentru a servi ca fundament în adoptarea unor viitoare măsuri privind secția fabricația sirmei și chiar întreaga unitate.

● **CONCLUZIILE** desprinse se referă mai întîi la utilitatea acestei consultări ample a personalului, din care derivă necesitatea înființării în cadrul întreprinderii a unui laborator de organizare ergonomică a muncii. Aceasta ar preîntîmpina încadrarea neorganizată a personalului, s-ar introduce o selecție științifică a solicitanților, o orientare profesională dirijată în funcție de cerințele posturilor de muncă și de aptitudinile celor chemați să le ocupe etc.

Se impun intervenții la unitățile de transport în comun, pentru a se lua măsuri vizînd creșterea confortului în autobuze, asigurarea unui program corespunzător cu orele de începere și terminare a lucrului pe schimburi, evitarea întîzierilor, mărirea siguranței transportului etc.

Alte măsuri necesare se referă la îmbunătățirea în continuare a condițiilor de lucru, respectarea pauzei de masă, a orelor de servire a mesei, a programului de asistență medicală etc.

Importante pentru conducerea colectivă a întreprinderii s-au dovedit propunerile și soluțiile formulate privind mecanizarea unor operații, perfecționarea constructivă a unor scule, dispozitive, verificatoare și chiar utilaje, diminuarea efortului fizic și neuropsihic prin organizarea optimă a locurilor de muncă, îmbunătățirea sistemelor de ventilație, iluminat și silentare a haelor de producție.

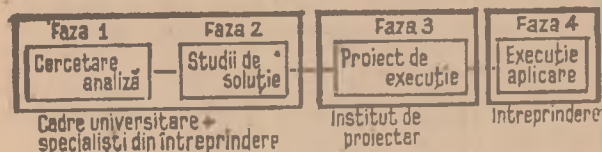
Toate aceste soluții urmează a fi aplicate în perioada 1978—1980.

George STOICA
Inspector personal
George GHEORGHÎȚĂ
biroul OPM—PM

Modele de colaborare a întreprinderii cu învățămîntul, cercetarea și proiectarea

Colaborarea cu institutele de învățămînt superior și de cercetare — proiectare a intrat în tradiție, la I.S.P.S. — Buzău, în decursul anilor lărgindu-și sfera și abordînd un număr sporit de metode științifice, privind optimizarea sistemului de producție.

În cincinalul precedent, participarea cadrelor universitare la această colaborare se realiza individual sau în grup restrîns, în exclusivitate prin intermediul cabinetului județean de organizare a activității economice și sociale, care forma colective de elaborare a unor studii de organizare, pe baza contractelor încheiate cu întreprinderea. Această formă de colaborare indirectă cu institutele respective avea următorul ciclu general de aplicare:

Deși eficientă în final, metoda prezenta dezavantajul unui ciclu relativ lent de aplicare, în special datorită separării fazelor 2 și 3.

Constituirea colectivului de coordonare a acțiunii de organizare a I.S.P.S. — Buzău ca unitate-model a îmbunătățit considerabil modalitățile de colaborare a întreprinderii cu institutele de cercetare-proiectare și cu institutele de învățămînt superior.

În momentul de față, I.S.P.S. colaborează cu 8 catedre universitare și 6 institute de cercetare-proiectare la elaborarea unor aplicații de modernizare a proceselor de producție, de perfecționare a organizării producției și a muncii etc.

Fără a încerca o abordare exhaustivă a problematicii respective, prezentăm câteva modele ale acestei colaborări:

● Forma de colaborare realizată prin intermediul cabinetului județean de organizare economică și socială s-a menținut, cu următoarele îmbunătățiri:

— se aplică numai în cazul cînd elaborarea studiilor solicită participarea unui număr mare de specialiști din diverse domenii de activitate, în parte nespecifice întreprinderii;

— cadrele universitare exercită, de regulă, numai îndrumarea metodologică;

— faza de proiectare a unor soluții rezultate dintr-o direcție de cercetare este demarată în paralel cu continuarea cercetării în alt domeniu.

Aplicăm această metodă la elaborarea unor studii privind organizarea ergonomică a muncii în secția fabricație sîrmă, care necesită participarea unui colectiv larg de ingineri, medici, psihologi, economiști, farmaciști, chimiști, sociologi, specialiști în probleme de protecția muncii etc. Coordonarea metodologică este asigurată de către laboratorul de organizare ergonomică a muncii de la A.S.E. Întrucît unele capitole ale studiului sînt relativ distincte, cîteva faze de proiectare (silentarea haeli de producție, îmbunătățirea ventilației, îmbunătățirea constructivă a unor scule și dispozitive) s-au realizat de către alte colective, simultan cu desfășurarea studiului propriu-zis. În felul acesta se asigură un ciclu optim de cercetare-aplicare și o coordonare unitară, strict specifică problemelor de ergonomie.

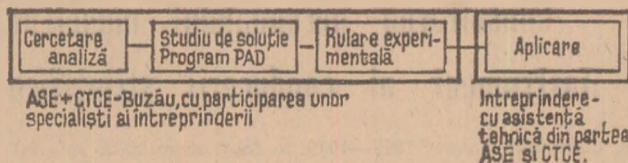
● Forma de colaborare prin contract direct încheiat de întreprindere cu institutele de învățămînt superior și cercetare-proiectare asigură o antrenare largă, colectivă a specialiștilor din catedrele universitare, al căror program propriu-zis de activitate se corelează astfel cu necesitățile întreprinderii.

Am aplicat această metodă în două variante:

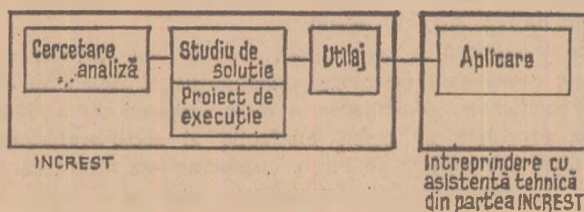
● colaborarea cu Academia „Stefan Gheorghiu”, care a organizat la sediul întreprinderii cursuri de specializare și a îndrumat elaborarea studiilor și proiectelor privind optimizarea sistemului nostru de producție;

● colaborarea cu alte institute, privitoare la elaborarea unor aplicații cu caracter de strictă specialitate: programarea producției și a reparațiilor folosind calculatorul FC 256 (A.S.E. și C.T.C.E. — Buzău), reproiectarea sistemului de ventilație industrială (Institutul național de creație științifică și tehnică).

Ciclurile de cercetare-aplicare pentru aplicațiile menționate sînt:

și respectiv:

Se deduc cu ușurință avantajele unei colaborări cu un institut de cercetare care este și furnizor de utilaj, avantaje concretizate practic în reducerea de 5—6 ori a ciclului clasic — ceea ce dovedește o dată în plus înalta viabilitate a principiului integrării cercetării cu producția.

● O altă formă utilă de colaborare cu instituțiile de învățămînt superior este aceea concretizată prin:

— efectuarea în întreprindere a stagiului de practică al studenților și elaborarea, cu acest prilej, a unor lucrări cu caracter aplicativ pentru întreprindere;

— elaborarea unor proiecte de absolvire a facultăților, cursurilor postuniversitare, a unor teze de doctorat etc., având ca temă aplicații utile întreprinderii.

În perioada 1976—1978 au fost elaborate, pe probleme specifice ale I.S.P.S., un număr de 10 astfel de lucrări, privind: utilizarea rațională a capacităților de producție; elemente de creștere a productivității muncii; organizarea ergonomică a locurilor de muncă.

Colaborările dintre întreprindere și instituțiile de învățământ superior și cele de cercetare-proiectare își dovedesc oportunitatea prin:

- însușirea de către specialiștii întreprinderii a unor metode, în special a celor privind cercetarea operațională;
- asigurarea implementării în întreprindere a unor tehnici de vîrf, cu eficiență ridicată;
- realizarea unei legături ferme între cercetarea aplicativă și producție.

Proiectele elaborate pînă în prezent în colaborare cu institutele de învățământ și de cercetare-proiectare asigură întreprinderii o eficiență de peste 50 milioane de lei în perioada 1978—1980.

Ion MIU
contabil șef
Gabriel DUȘMĂNESCU

Studiile de organizare și cerințele noului mecanism economico-financiar

La nivelul întreprinderii, în cadrul noului mecanism economico-financiar se regăsesc trei componente ale sistemului de organizare și conducere, care se referă la:

- structura organizatorică,
- planul de stat,
- pirghile economico-financiare.

Deciziile de conducere acționează în spațiul acestor elemente și au drept criterii minimizarea costurilor și maximizarea veniturii nete — două verigi principale ale activității economico-sociale, scopul fiind atingerea optimului relației dintre ele.

Urmărind aplicarea unor măsuri de perfecționare a activității economice a întreprinderii în contextul introducerii noului mecanism economico-financiar, conducerea colectivă a I.S.P.S. — Buzău a orientat studiile și proiectele de organizare și cele privind perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor asupra unor probleme privind îmbunătățirea structurii organizatorice a unității, perfecționarea sistemului de planificare al acesteia, căile și metodele de creștere a producției nete și a productivității.

● **Perfecționarea structurii de organizare** a fost obiectul a trei studii, referitoare la compartimentele de concepție și funcționale, secțiile de producție, sectoarele de întreținere-reparații și depozitare-transporturi. În cadrul acestor proiecte s-au precizat măsuri privind:

— îmbunătățirea structurii compartimentelor de concepție și asigurarea participării tuturor cadrelor tehnice în acțiunea de cercetare-proiectare. Se estimează o eficiență de circa 3 milioane de lei în perioada 1978—1980, prin reducerea cheltuielilor de proiectare pe care le-ar necesita colaborarea cu unități din afara întreprinderii;

— elaborarea unor normative de personal cu o pondere crescută a personalului direct productiv față de cel neproductiv. Pînă în prezent, în prima etapă de aplicare a soluțiilor, 65 de persoane au fost redistribuite în activitatea direct productivă.

● În ce privește **îmbunătățirea sistemului de planificare**, soluțiile propuse vizează:

— elaborarea variantelor de plan cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor, urmărind încercarea maximă a capacităților de producție, creșterea beneficiului;

— perfecționarea fluxului informațional în activitatea de planificare uzuală, în special privind activitățile de urmărirea a realizărilor care conduc la creșterea productivității muncii și a gradului de utilizare a capacităților de producție.

● Temele care privesc **maximizarea factorilor de influență asupra producției nete** au fost numeroase și s-au referit în principal la probleme specifice privind diversificarea producției, optimizarea fluxurilor de fabricație, reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații, modernizarea unor tehnologii, utilaje și instalații.

● O categorie importantă de studii au fost cele referitoare la introducerea **metodei moderne de planificare și urmărirea a costurilor — metoda Standard**. La această acțiune au participat 40 de ingineri, economiști, maștrii, tehnologi și alte categorii de personal.

Pentru fiecare secție de producție în parte, s-au parcurs următoarele etape: stabilirea unor norme de consum de materii și materiale, pe baza unor determinări analitice pe operații tehnologice; stabilirea normelor de consum de energie și combustibil; stabilirea consumurilor de muncă vie, avînd la bază normele de timp și de producție pe grupe de subproduse; calculația costului standard pentru produsele întreprinderii; elaborarea bugetelor de cheltuieli pe trimestre și luni, pe fiecare sector de activitate; urmărirea abaterilor de la standarde, decadal; recalcularea cheltuielilor planificate în funcție de planul fizic; stabilirea abaterilor față de cheltuielile recalculate; adoptarea de măsuri operative pentru remedierea abaterilor constatate în urma analizei bugetului pe locuri de cheltuieli.

Întreprinderea a trecut la experimentarea metodei costului standard începînd de la 1 iulie a.c.; putem considera că rezultatele obținute pînă în prezent sînt satisfăcătoare și că există posibilități de îmbunătățire a metodologiei de aplicare.

Prin efectele aplicării acestei metode și prin intensificarea acțiunii de gospodărire în fiecare secție și loc de muncă, cheltuielile materiale ale întreprinderii s-au diminuat cu 4,5 lei/1000 lei pe primele 8 luni ale anului 1978.

Constanța DROGEANU
biroul OPM—PM

Programarea producției pe calculator

Prelucrarea mecanizată și automată a datelor asigură reducerea timpului de obținere și de prelucrare a informațiilor, calitatea superioară a acestora, precum și furnizarea de situații în mai multe variante, oferind posibilitatea alegerii celei mai convenabile și adoptării deciziilor care corespund cel mai bine situației create pentru reglarea sistemului condus.

La I.S.P.S. — Buzău, încă din 1974 a fost înființată o stație de calcul încadrată cu personal corespunzător și dotată cu echipamente de medie mecanizare, care treptat a preluat o serie de lucrări, cu predilecție din compartimentul financiar-contabilitate, extinzîndu-se apoi și asupra altor sectoare de activitate. În prezent se exploatează aproape 20 de aplicații, ceea ce reprezintă circa 1600 ore-mașină/lună.

Dintre principalele probleme rezolvate amintim: contabilitatea materialelor, calculul manoperei, calculul retribuției pentru întregul personal muncitor, postcalculul pe comenzi, calculul producției marfă, balanța de gestiune, balanța de produse finite, situații furnizori, beneficiari, calculul facturilor etc.

Față de sarcinile sporite, rezultate din complexitatea actuală a activității, posibilitățile limitate ale echipamen-

telor noastre de calcul de medie mecanizare au devenit nesatisfăcătoare — ceea ce ne-a determinat să trecem la o fază superioară: proiectarea de aplicații pe calculatorul Felix C-256, apelând în acest sens la o colaborare cu A.S.E. și C.T.C.E. — Buzău.

Ca obiectiv principal ne-am propus să realizăm programarea producției, plus aplicații ce creează interfață cu celelalte subsisteme ce vor fi aprobate în continuare.

Am considerat necesar să începem analiza de ansamblu, realizând până în momentul de față proiectul cadru al întreprinderii și proiectul fluxului informațional în concepție unitară. În continuare au fost demarate o serie de aplicații, printre care: urmărirea disciplinei contractuale, elaborarea planului de aprovizionare, elaborarea variantelor de plan, programarea lunară și operativă a producției, urmărirea producției etc.

În legătură cu utilitatea și eficiența lor este suficient să precizăm că numai o aplicație finalizată în prezent — programarea producției la atelierul plase sudate (vezi schema-bloc alăturată) — va aduce o economie estimată la circa 400 tone de sîrmă trasă, respectiv o reducere a costurilor cu peste un milion de lei. Lucrarea este realizată de către colectivul de 5 persoane al oficiului de calcul.

Întreprinderea face, în prezent, eforturi pentru a asigura o dotare cu echipamente de culegere, prelucrare și stocare a datelor, ca și un personal suficient și bine pregătit care să coordoneze proiectarea aplicațiilor și subsistemelor informatice și apoi să preia și să asigure exploatarea și întreținerea lor. Cum centrul de greutate și ponderea aplicațiilor, atât ca volum cit și ca eficiență, o constituie programarea și urmărirea producției, ne permitem să propunem ca în atenția Institutului central pentru conducere și informatică să stea o eventuală redistribuire a resurselor între centrele teritoriale de calcul și unitățile de informatică din întreprinderi. Avem în vedere o suplimentare a personalului de analiză și proiectare din întreprinderi și reducerea corespunzătoare a acestei categorii de personal de la centrele teritoriale, acestea urmînd să preia aplicațiile proiectate și să se ocupe, prin excelență, de exploatarea lor. Pe măsură ce o întreprindere a ajuns la un număr de ore care justifică încărcarea unui calculator, să fie dotată cu sistem de calcul în configurația corespunzătoare.

Aceasta ar reduce timpul de proiectare și, implicit, costurile aferente acestei activități, iar personalul de proiectare, fiind integrat în colectivul întreprinderii, ar reuși să cunoască și să înțeleagă mai ușor mecanismul complex al procesului autoconducerii și autogestunii unităților economice.

Nicolae MOISE
șeful oficiului de calcul
Jan OLARU

Protecția muncii — integrată în pregătirea profesională

În cadrul preocupărilor pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru, pentru prevenirea accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale, la I.S.P.S. — Buzău au fost introduse, în ultima perioadă, metode moderne, profilactice, de reducere a factorilor de risc, printre care:

- testarea psihologică a unor categorii de oameni ai muncii;

- efectuarea unor examene clinice și paraclinice complexe pentru personalul muncitor din secțiile uzinale de bază;

- extinderea cercetărilor privind modernizarea tehnologiilor, a sistemelor de silențare a halelor și de ventilație industrială etc.

O nouă valență a căpătat și instructajul de protecția muncii. Dacă, cu ani în urmă, instructajul introductiv general își propunea în principal să îndrepte atenția muncitorilor asupra pericolelor potențiale de accidente, astăzi el are un caracter mult mai complex, devenind unul din elementele principale ale procesului de pregătire profesională a oamenilor muncii. Astfel, instructajul desfășurat la cabinetul de protecția muncii își propune:

- să familiarizeze lucrătorii nou încadrați cu specificul uzinal, în care scop apelează la prezentarea generală a întreprinderii, a principalelor secții de producție, a rezultatelor economice obținute;

- să ofere posibilitatea cunoașterii generale și diferențiate a tehnologiilor și utilajelor din secția unde și vor desfășura activitatea;

- să prezinte și să urmărească însușirea normelor generale de tehnica securității muncii;

- în final, odată atinse obiectivele amintite, să atragă atenția asupra riscurilor de accidente și îmbolnăviri profesionale.

Folosim în acest scop filme realizate în întreprindere, diapozitive, fotografii, machete ale utilajelor, scheme cu fluxuri tehnologice etc.

În acest mod, cel care părăsește cabinetul de protecția muncii după instructajul introductiv general are un sentiment complex, tonic asupra rolului său în angrenajul muncii industriale, a posibilităților de participare la efortul colectiv de creștere a eficienței întreprinderii, fiind conștient în același timp că respectarea normelor de tehnica securității constituie un factor inseparabil al acestei întregi activități.

Continuînd acțiunea la nivelul secțiilor de producție, am introdus instructajul periodic practic, efectuat direct la locul de muncă de către maiștri; el aplică la o nouă scară, de detaliu, principiile expuse anterior, realizîndu-se astfel îmbogățirea permanentă a nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor.

Vigie TOMESCU,
Victor DOGĂRESCU
tehnicieni protecția muncii
Radu CONSTANTINESCU
maistru electrozi

Fotografii: Gheorghe FRĂȚILA
tehnician

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Instrument eficient in perfecționarea relațiilor industrie — comerț

CONTRACTUL DE FURNIZARE PENTRU FONDUL PIEȚEI

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22—23 martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare a fost instituționalizată pe tărîm juridic prin Legea nr. 5/1978 privitoare la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat care la art. 12 prevede obligația întreprinderilor de a lua măsuri ca în momentul aprobării planurilor, întreaga producție să fie fundamentată pe contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenții, care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii.

Nu incupe nici o îndoială că legiuitorul stabilind principul fundamentării planurilor de producție pe contracte ferme încheiate în faza de elaborare a planului a avut în vedere asigurarea desfacerii producției realizate de unitățile economice pe toate fluxurile de consum: a) aprovizionarea tehnico-materială; b) export; c) aprovizionarea fondului pieței.

În numărul 12/33 al suplimentului revistei noastre am analizat trăsăturile esențiale ale contractului de livrări pentru export propunînd unele concluzii cu privire la modul de formare a clauzelor contractuale pentru ca instrumentul juridic, — contractul economic — să constituie o adevărată pirghie în așezarea planurilor de producție pe baze temeinice precum și într-o perfectă sincronizare a derulării lui cu interesele partenerilor. Ca urmare în cadrul documentarului pe care îl publicăm în acest număr am considerat necesar să continuăm analiza principalelor aspecte

pe care le ridică un alt gen de contracte economice: contractul de furnizare pentru fondul pieței.

Pentru realizarea cercetării noastre am folosit ca metodă de documentare: analiza unui mare număr de contracte încheiate și derulate privind furnizarea la fondul pieței, precum și un însemnat număr de litigii soluționate de organe ale Arbitrajului de Stat; convorbiri cu economiști și juriști din compartimentele de aprovizionare, desfacere și oficii juridice atît din unitățile producătoare cit și din organizațiile comerciale; două dezbateri organizate la Sibiu și București cu participarea unor specialiști din unitățile producătoare de bunuri de larg consum și din cele beneficiare, centrale industriale, direcții și organizații comerciale, de asemenea, cu specialiști din instituții de învățămînt și cercetare.

Oricît de extinsă am dori să fie prezentarea contractelor și concluziilor noastre, complexitatea temei ne obligă să ne rezumăm la principalele aspecte cu un pronunțat caracter de actualitate. Evident, abordarea temei nu a putut fi limitată la aspectele pur juridice și nici nu am dorit aceasta; am urmărit ca în prezentarea materialului nostru să se oglindească fenomenele economice caracteristice aprovizionării fondului pieței, precum și modul în care cadrul juridic corespunde sau nu nevoilor sale obiective. Astfel ori de cîte ori ne vom referi la practica juridică în domeniul contractelor de furnizare pentru fondul pieței, o facem numai din punctul de vedere al perfecționării relației industrie — comerț.

Cadrul juridic al relațiilor contractuale industrie-comerț

Relațiile dintre sfera producției și cea a circulației au îmbrăcat pe parcursul edificării societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, forme și metode din ce în ce mai perfecționate corespunzătoare transformărilor intervenite în toate fazele procesului de reproducție.

Parte componentă a complexului proces de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale, îmbunătățirea activității de trecere a bunurilor de la producător la consumator prin intermediul comerțului socialist, îmbunătățirea mereu crescîndă a aprovizionării oamenilor muncii, în scopul optimizării utilizării rezultatelor producției potrivit destinației lor, constituie o sarcină de cea mai mare importanță în politica partidului și statului, un obiectiv de prim ordin prezent în foarte multe din documentele și materialele de partid, în indicațiile secretarului său general.

Aceste sarcini au ca obiective înlăturarea tuturor practicilor birocratice existente încă în relațiile dintre industrie și comerț, îmbunătățirea calității produselor și lărgirea sortimentelor, repartizarea cit mai judicioasă a fondu-

lui de mărfuri de bunuri de consum în funcție de cererea populației din diferitele zone ale țării pe baza studierii temeinice a cererii de consum a acesteia, mărirea inițiativei unităților de producție, a organizațiilor comerciale cu ridicata și cu amănuntul, a întăririi influenței reciproce dintre industrie și comerț ș.a.

Perfecționarea cadrului organizatoric al desfășurării relației dintre industrie și comerț adică perfecționarea relațiilor contractuale dintre aceste două sfere de activitate economică implică și perfecționarea continuă a cadrului juridic, preocupare permanentă în ultimii ani a statului nostru.

În afară de Legea nr. 71/1969 a contractelor economice — care a adus un aport pozitiv în întărirea disciplinei contractuale — se impune a fi îmbunătățită, așa cum arătăm în continuare, și alte acte normative care constituie cadrul legislativ actual al relațiilor contractuale dintre unitățile producătoare și beneficiarii măr-

furilor destinate populației prin rețeaua comercială.

Rezumîndu-ne la actele normative care au incidență directă și influențează conținutul contractelor de furnizare pentru fondul pieței, socotim util să le enumerăm pe cele mai semnificative.

— H.C.M. nr. 1011/1972 care prin art. 6 a instituit contractul model;

— Decretul 99/1975 prin care s-a atribuit Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor competență unică pentru controlul calității mărfurilor destinate fondului pieței.

— H.C.M. nr. 1270/1975 (modificat prin H.C.M. Nr. 264/1977) privind rezolvarea cererilor referitoare la renunțările sau suplimentările față de cantitățile de produse repartizate.

— Decretul Nr. 97/1975 privind unele măsuri de îmbunătățire a calității produselor din ramura industriei ușoare.

— Decretul Nr. 100/1975 privind elaborarea de noi standarde de stat și norme interne departamentale pentru

bunurile de consum din ramura industriei ușoare și altele.

Actele normative prezentate mai sus constituie linia directoare — respectiv cadrul juridic — la care ne vom limita în analiza pe care o întreprindem în secțiunile următoare, nu înainte de a expune în cele ce urmează unele considerente privind contractul model, instrument juridic care influențează direct structura, mai bine zis, fizionomia proprie a contractelor de furnizare pentru fondul pieței.

Cum bine se știe, prin H.C.M. nr. 1011/1972, art. 6, s-a instituit obligația ministerelor, celorlalte organe centrale ale administrației de stat, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București de a elabora și aproba, cu avizul ministerelor și celorlalte organe centrale interesate și cu acordul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, contracte model a căror menire era să uniformizeze clauzele concrete din contractele ce se încheie între furnizori și beneficiari, potrivit specificului domeniului de activitate, pe ramuri sau grupe de produse.

Literatura de specialitate împărtășește opinia unanimă potrivit căreia contractul model are forță juridică obligatorie pentru unitățile economice coordonate de organul central care l-a aprobat și față de unitățile beneficiare care intră în raporturi contractuale cu acestea (respectiv unitățile furnizoare). Faptul că prevederile stabilite prin contractele model sînt obligatorii pentru părțile contractante rezultă cu pregnanță din Hotărîrea citată, care la art. 6 stabilește că aceste contracte cuprind „criterii unitare privind furnizarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii, specifice domeniului de activitate pe ramuri sau grupe de produse, obligatorii pentru părțile contractante”.

Așa fiind, din caracterul imperativ al prevederilor cuprinse în contractele model rezultă că părțile nu pot déroga, cu prilejul încheierii contractelor economice, de la dispozițiile pe care contractele model le conțin sub sancțiunea nulității clauzei contractuale astfel convenite.

Analizînd mai multe contracte model și modul în care acestea s-au reflectat în raporturile contractuale între părțile direct participante la activitatea de furnizare, am constatat că nu în toate cazurile au avut un efect pozitiv, datorită cel puțin următoarelor două cauze:

— unele contracte model sînt mult prea detaliat formulate, iar ca urmare părțile nu mai au libertatea de a concretiza, în funcție de specificul propriu, obligațiile reciproce în mod adecvat;

— față de această situație, părțile contractante, în frecvente cazuri au renunțat la negocierea și înscrierea în contractele perfectate a unor clauze care să contribuie efectiv la întărirea disciplinei contractuale, la executarea

în bune condiții, calitativ și cantitativ, a obligațiilor de livrare asumate.

Pentru a demonstra necesitatea celor de mai sus ne rezumăm a da un singur exemplu: Contractul model elaborat și aprobat de Ministerul Industriei Ușoare prin structura sa dă soluții uniforme pentru întreaga ramură industrială de o manieră care frînează inițiativa unităților furnizoare; acestea, în cele mai frecvente cazuri, transpun în contractele proprii pe care le încheie cu fiecare beneficiar în parte, formulările din contractul model. Astfel, luînd ca pildă contractul de livrare nr. 324/1978, încheiat de întreprinderea „Mătasea Populară” cu „Întreprinderea comercială cu ridicata textile — încălțăminte Oradea” repetă aproape în întregime conținutul contractului model, înscriind unele clauze care nu au nici o legătură cu natura mărfurilor ce fac obiectul livrării. Oțeva exemple sînt concludente. La art. 12 din contractul amintit se prevede că „Furnizorul va acorda asistența tehnică beneficiarului, în următoarele condiții”. Or, ce asistență tehnică poate da furnizorul față de obiectul contractului: „țesături mătase, galanterie, cravate, baticuri, pasmanterie”? Inutilitatea clauzei rezultă de altfel și din faptul că în chiar conținutul contractului, cele două rînduri punctate rezervate înscrierii condițiilor de acordare a asistenței tehnice au rămas albe, respectiv necompletate. Un alt exemplu. În contractul amintit s-a rețut întocmai o clauză din contractul model și anume:

„5. a. Produsele contractate se vor livra numai pe bază de recepție cantitativă și calitativă care se va efectua la sediul furnizorului.

În cazul în care beneficiarul nu se va prezenta la recepție la termenul prevăzut în contract, furnizorul va proceda la verificarea cantitativă și calitativă a produselor (autorecepție) precum și la expedierea sau preluarea în custodie”.

Deși întreprinderea furnizoare în cauză, de ani de zile practică auto-

recepția, dorind să respecte contractul model, a reproduș întocmai clauza de mai sus cu toate inadverențele pe care le conține (în primul alineat formularea imperativă de numai prin recepție, pentru ca în alineatul b să se deschidă cîmp deschis autorecepției). Nu era oare mai firesc ca, compartimentul desfacere și cel juridic să redacteze o clauză realistă, clar formulată care să răspundă condițiilor concrete ale întreprinderii respective?

Clauza tip conținută de contractul model cu privire la obligativitatea recepției am regăsit-o în toate contractele analizate. Pe parcursul documentării nu am constatat însă ca în fapt recepția la furnizor să se efectueze de către beneficiar, regula fiind expedierea prin autorecepție.

Analizînd în continuare contractul model menționat, la art. 3 este înscrisă următoarea clauză „termenele de livrare ale produselor contractate sînt cele prevăzute în anexe...”. Pe bună dreptate ne punem întrebarea: care este conținutul normativ al acestui text? Credem că ar fi fost util pentru întreprinderile industriei ușoare și beneficiarii comerțului dacă în cadrul acestui articol s-ar fi soluționat modul concret de stabilire a termenelor de livrare, respectiv pe perioade decedale sau semidecadale pentru argumentele pe care le vom prezenta într-o secțiune viitoare.

Oprindu-ne la exemplele de mai sus, credem că nu greșim exprimîndu-ne opinia potrivit căreia dacă în urmă cu mai mulți ani contractele model au avut un rol pozitiv, astăzi nu-și mai justifică existența. În condițiile autogestiei unităților economice și în perspectiva unei legi perfecționate privind contractele economice, fiecare întreprindere este obligată și trebuie să-și elaboreze contractul propriu de furnizare, în funcție de obiectul activității și a condițiilor concrete de derulare al acestuia.

dialoguri precontractuale

rea raporturilor producție — consum, să asigure perfecționarea tuturor laturilor procesului de reproducție ca faze legate indisolubil între ele și de a căror unitate depinde mersul înainte al societății noastre socialiste multilaterale dezvoltate.

În spiritul acestei sarcini unitățile economice producătoare sînt chemate să-și mobilizeze toate eforturile nu numai asupra problemelor tehnice ale producției ci într-o măsură egală să-și concentreze eforturile și asupra problemelor legate de desfacerea produselor; se impune astfel cunoașterea cit mai exactă a cerințelor pieței dat fiind că aci, se confruntă activitatea materială de producție cu nevoile reale ale societății. Prin mijlocirea pieței se mă-

Este un adevăr unanim cunoscut că rațiunea de a exista a fiecărei unități productive este de a crea bunuri materiale cu certă valoare de întrebuințare destinate fie consumului productiv fie celui individual al populației. Se știe deasemenea că în raportul dintre producție și consum, primatul revine producției dar se mai știe și că asupra acesteia consumul are o influență activă, motrice, fi determină reproducția, structura, ritmurile de creștere, diversificarea, eficiența etc.

Documentele de partid și de stat, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, au pus pe loc central sarcina îmbunătățirii măsurilor legislative și organizatorice menite să asigure perfecționa-

soară astfel eficiența întreprinderii, ea constituind, din acest punct de vedere o latură hotărâtoare a mecanismului reglării sociale.

Întreaga legislație economică cuprinde în acest sens norme imperative care obligă pe furnizorii de bunuri de consum și pe beneficiarii acestora să intre în relații contractuale numai după o temeinică investigație a pieței menită să orienteze just și producția și desfacerea, iar poziția de mijlocitor între producție și consum conferă și comerțului un rol activ în ambele sensuri. Pentru aceasta prevederile legale fi cer să folosească pe scară largă metode științifice de investigație a cererii de mărfuri, să exercite un rol activ asupra producției, în vederea adaptării operative a acestora la nevoile de aprovizionare ale populației, să stimuleze interesul cumpărătorilor pentru produsele fabricate de industria noastră de bunuri de consum.

Legea nr. 71/1968 la art. 6 înscrie ca obligație pentru părțile participante la contract „a) să prezinte și să cunoască felul produselor care formează obiectul contractului, să organizeze și să participe la târguri și expoziții de produse „să întocmească cataloage, albume și prospecte; b) să se întâlnească și să discute condițiile de calitate, adaptările și îmbunătățirile constructive și tehnologice ce trebuie aduse produselor, modalitățile de efectuare a recepției, formele de asistență tehnică, regimul de garanții, calitățile și termenele de livrare, să stabilească toate clauzele contractuale“. Din textul mai sus citat — al. b. — rezultă că intenția legiuitorului a fost îndreptată nu numai spre discuțiile legate de aspectele tehnice ale producției ce trebuie purtate între coparticipanții la raportul contractual; a devenit esențială latura care privește consumul, cerințele pieței — al. a. — Așadar pentru a da contractului economic — conform cerinței cuprinsă în prima parte a suscitului articol — un conținut care să reflecte nevoile dezvoltării economiei naționale, cerințele producției și ale consumatorilor și posibilitățile de valorificare completă a potențialului tehnico-productiv al furnizorilor și pentru a face din contractul economic un instrument eficient de ridicare continuă a calității, părțile ce urmează a încheia contractul economic de furnizare pentru fondul pieței trebuie să cunoască nevoile cantitative și calitative ale pieței.

Evident că eficiența dialogurilor dintre furnizor și beneficiar depinde în mare măsură de nivelul cunoașterii cererii de mărfuri a populației, de concretizarea și localizarea ei. Importanța acestei probleme se relevă și din faptul că dispoziții care să impună obligativitatea efectuării unor astfel de cercetări se găsesc în foarte multe din actele normative ale legislației economice. În afara prevederilor cuprinse în Legea nr. 71/1969, dispoziții, explicite sau implicite în acest sens, se regăsesc în Legea nr. 8/1972 cu privire

la dezvoltarea economico-socială planificată a României (art. 107), Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (art. 55 — al. e), Legea nr. 3/1972 cu privire la activitatea de comerț interior, Legea nr. 7/1977, a calității produselor și serviciilor (art. 161) Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 9 — A, pct. a.), ș.a.

Colectarea informațiilor asupra nevoilor pieței constituie în ceea ce privește optimizarea conducerii activității economice o operație de o importanță excepțională. Fără a minimaliza întru nimic realizările obținute în domeniul marketingului privind bunurile de larg consum, trebuie să o spunem că dacă mai sînt încă potențialități de explorat în această materie mai sînt și în ceea ce privește valorificarea datelor colectate pe această cale în dialogul precontractual.

Rezolvarea încă numai limitată a acestor probleme e determinată de mai mulți factori printre care credem că putem enumera pe cei rezultați din relația cerere—ofertă, din primatul producției asupra consumului, din modul în parte încă empiric în care este tratat studiul cererii de bunuri de consum, din supradimensionarea laturii cantitative a acestei cereri ș.a. Literatura de specialitate a analizat pe larg toate aspectele problemei scoțind în evidență și necesitatea adoptării unor prevederi normative care să dispună o mai bună individualizare, funcționare și operativitate eficientă a verigilor organizatorice din unitățile economice furnizoare și beneficiare de bunuri de consum, cu sarcini și responsabilități pe deplin clarificate.

Târgurile anuale de mostre, expozițiile, magazinele de prezentare și desfacere, sondajele, întocmirea de cataloage, albume, prospecte, pliante, broșuri, afișe, reclama comercială, loturile de probă, demonstrațiile practice, conferințele de presă, activitatea Consiliilor reprezentanților consumatorilor și multe altele încă mijloace dau rezultate în condiții excelente dacă sînt folosite corespunzător. Din păcate rostul lor nu e întotdeauna înțeles. Astfel de pildă, este bine cunoscut că înflințarea magazinelor de prezentare și desfacere

a urmărit realizarea unui contact direct între producător și consumator, un mijloc de sondare a pieței, de mărire a supleței în adaptarea producției la schimbările cererii, de influențare a gusturilor consumatorilor ș.a. Cu toate acestea în unele situații scopul acestor magazine nu e atins deoarece organizatorii lor le-au transformat în unități comerciale obișnuite; în alte situații s-a urmărit ca prin aceste magazine să se desfacă bunuri din stocurile proprii greu vandabile, neatrăgătoare estetic, demodate etc.

Evident, noțiunea de dialoguri precontractuale poate să aibă și o accepțiune mai restrînsă, respectiv să fie redusă la activitatea desfășurată de furnizori și beneficiari privind încheierea iminentă a contractelor de furnizare pentru fondul pieței pentru o perioadă imediat următoare. În asemenea situații potrivit practicii din ultimii ani aceste dialoguri se rezumă la: a) întâlniri între furnizori și beneficiari în anumite locuri în care după expunerea produselor se determină în mod detaliat fondul de marfă cu specificarea modelelor, sortimentelor, paletă coloristică, textură etc. și se încheie în mod corespunzător contractele; b) pentru altă serie de produse standardizate și deci binecunoscute și pentru unele produse noi, comanda se emite în baza ofertelor făcute de furnizori sub formă de cataloage, pliante etc.

Dacă dialogurile dintre furnizori și beneficiari, potrivit metodologiei arătate mai sus s-ar desfășura fără intervenția uneori excesivă a forurilor tutelare nu ne îndoiim că fondul de marfă ar corespunde cererilor de consum, fiind în interesul beneficiarilor să se aprovizioneze numai cu acele sortimente a căror desfacere este asigurată ca urmare a elementelor informaționale de care dispun.

Un alt aspect al dialogurilor precontractuale, care conferă uneori expozițiilor un caracter formal este expunerea unor sortimente pentru a căror desfacere toate pronosticurile s-au pronunțat favorabil, dar care nu pot fi produse la nivelul comenzilor formulate de beneficiar, disproporția între cerere și ofertă fiind uneori așa de mare încît practic nu se regăsesc în toate magazinele.

Imperativ al disciplinei contractuale : soluționarea operativă a neglijențelor

Este bine cunoscută că anterior Legii nr. 71/1969, neînțelegerile precontractuale erau supuse spre soluționare organelor de arbitraj; odată cu intrarea în vigoare a legii menționate, a-

semenea neînțelegeri au fost trecute în competența organelor ierarhic superioare unităților aflate în divergență pentru următoarele două considerente majore: a) competența ma-

terială de soluționare a organelor administrative este incomparabil mai mare dat fiind că de regulă acestea sînt și organele de planificare, în care calitate sînt în măsură să dispună de elementele necesare privind capacitățile de producție, posibilitățile de aprovizionare și desfacere, în lumina cărora iau hotărârile adecvate privind neînțelegerile precontractuale supuse lor spre soluționare; b) totodată s-au avut în vedere termenele mult prea îndelungate în care se dădeau hotărârile de către organele de arbitraj, datorită nevoii de a cere punctul de vedere al organelor tutelare, perioadă în care contractele în cauză aveau o poziție ambiguă, cu consecințe negative privind executarea lor.

În cadrul documentării noastre, urmărind efectele pe care le-a avut în practică modificarea de competență, am constatat că, în regulă generală, scopul urmărit a fost atins. Tot atât de adevărat este că am constatat numeroase cazuri în care soluțiile au fost date de organele administrative ierarhic superioare cu o întârziere de ordinul lunilor și, ceea ce este și mai important, uneori nu cu respectarea întocmai a principiilor de drept economic. Credem că este superfluă arătarea consecințelor negative provocate de asemenea încălcări ale normelor de drept.

Cauza? Socotim că trebuie căutată în lipsa oricărei sancțiuni care să se reflecte direct asupra contractului, precum și necunoașterea, uneori, de cei chemați să soluționeze neînțelegerilor precontractuale, a principiilor de drept economic. Astfel, bunăoară, nesoluționarea neînțelegerilor în termenul de 10 și respectiv 15 zile nu are drept consecință decăderea dreptului de a se da soluția cu consecința directă de a se completa de drept prevederile contractului cu conținutul divergențelor formulate de beneficiar. Adoptarea unei asemenea soluții în cadrul acțiunii de perfectare a contractelor economice, sau a altora cu consecințe similare ar crea posibilitatea ca într-un termen relativ scurt de la semnarea contractelor, ele să devină definitive și, respectiv, veritabile instrumente menite să asigure complexa activitate de aprovizionare fie ea tehnico-materială fie ea pentru fondul pieței.

Evident, sancțiunea cu decăderea din dreptul de soluționare a neînțelegerilor după împlinirea termenului legal propusă mai sus, care privește direct disciplina contractuală prin scurtarea considerabilă a termenelor de definitivare a contractelor economice în general și a celor pentru fondul pieței în special, nu exclude punerea în mișcare a pirghiei din dreptul muncii — sancțiunea disciplinară, — pentru neîndeplinirea datoriei de serviciu a persoanelor investite cu soluționarea în timp util și eficient a neînțelegerilor

precontractuale. Mai mult decît atât, credem că introducerea în practică a sancțiunilor disciplinare, în locul amenzilor contravenționale ar ridica funcția mobilizatoare, care dealtfel, se și înscrie în spiritul dreptului muncii.

Contractele — rod al convenției părților

Așa cum am mai arătat, transpunînd în norme juridice liniile direcționale rezultate din Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, Legea nr. 5/1978 stabilește principiul fundamental, prin art. 12, potrivit căruia la baza producției trebuie să stea nevoile reale de consum industrial sau pentru fondul pieței. Acest principiu a fost formulat cu pregnanță de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care nu o dată a subliniat că nu trebuie să producem de dragul producției, ci să producem pentru satisfacerea unor necesități și cerințe de consum.

Cercetînd modul în care se aplică în practică raporturilor juridice încheiate între furnizorii de bunuri de larg consum și beneficiarii comerțului, acest principiu de bază, contractele studiate au relevat că se depun serioase eforturi pentru asigurarea unui fond de marfă corespunzător cerințelor manifestate de cumpărător. În faza de formare a contractelor — cunoscută în limbaj comercial, dialoguri precontractuale, — așa cum am arătat într-o secțiune anterioară, se selecționează acele sortimente care potrivit studiului de piață corespund cererii populației; din păcate pe parcursul acestor dialoguri fructuoase care tind la încheierea unor contracte realiste, conforme cu cererea de consum, intervin așa cum am mai arătat, mult prea frecvent forurile tutelare, intervenție care se finalizează prin acte administrative — repartiții — care obligă la încheierea contractelor potrivit prevederilor pe care acestea le conțin anihilînd, în parte, negocierile realizate de către părți.

Nu putem pune la îndoială necesitatea repartițiilor, pentru echilibrarea capacităților de producție cu nevoile de consum constituind astfel un important instrument de transpunere în viață a planului de aprovizionare tehnico-materială și pentru fondul pieței, dar nu putem fi nici de acord cu utilizarea acestui instrument — care obligă necondiționat la contractare — pentru acoperirea unor capacități de producție, a căror produse nu sînt solicitate la nivelul repartizat de către organizațiile comerciale.

Problema care se pune: nu cumva una din cauzele formării de stocuri de mărfuri greu vandabile o constituie tocmai această practică? Poate că nu

A se vedea cu privire la aceste aspecte „Revista economică — Supliment, nr. 4/25 și 5/26, documentarul intitulat „Contractul economic, instrument de planificare — direcții de urmat“.

e cea principală dar în orice caz, interlocutorii noștri, în cadrul documentării făcute, au relevat-o ca situîndu-se pe un loc de frunte.

Mai mulți specialiști — economiști și juriști din domeniul comerțului interior — ne-au reliefat un text de lege, care în condițiile perfecționării autoconducerii unităților economice apare în formularea sa ca fiind depășit; este vorba de art. 3 din Legea nr. 3/1972, care prevede că „...în cadrul unei strînse colaborări, organizațiile comerciale și unitățile producătoare trebuie să realizeze o temeinică cunoaștere a nevoilor de consum, să ia măsurile de adaptare operativă a producției pentru a veni în întîmpinarea cererii de mărfuri, să orienteze preferințele consumatorilor către sortimentele fabricate de unitățile industriei noastre socialiste“.

Într-adevăr dacă prima parte a articolului reflectă tezele Hotărîrii C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. în sensul că toate produsele să fie determinate de nevoile reale ale consumului, ultima parte a textului, respectiv obligația să orienteze preferințele consumatorilor către sortimentele fabricate de industrie, credem că este susceptibilă de îmbunătățire. Într-adevăr, comerțului îi revine sarcina să orienteze consumatorul asupra producției autohtone dar numai în măsura în care industria își adaptează producția la cerințele mereu crescînde și cu exigență sporită ale pieței interne.

În condițiile autoconducerii, atît a unităților furnizoare cit mai ales, a întreprinderilor comerțului cu ridicata și cu amănuntul, evident, asemenea practici vor constitui frîne în activitatea de autogestionare. Acordarea unor atribuții depline privind încheierea contractelor — prevăzută, de altfel în Legea nr. 5/1978 —, desigur în strictă conformitate cu principiile planificării, constituie un imperativ major al transpunerii în viață a perfecționării continue a metodelor de organizare și conducere a unităților socialiste.

Aspecte privind termenele de livrare

Alături de obiect și preț, în cadrul contractelor interne de furnizare pentru fondul pieței, termenul de livrare prezintă a importanță de prim ordin în aprovizionarea ritmică a fondului pieței. Evident, el își îndeplinește funcția în condițiile în care fondul de marfă este judicios defalcat sub aspectul gamei sortimentale, coloristice, dimensionate pe fiecare termen în parte. În practică se constată tendința ca furnizorul să-și execute, din punct de vedere cantitativ obligațiile asumate în loturi corespunzătoare termenelor prevăzute în contract; ceea ce nu se urmărește însă de către beneficiari așa cum s-a relevat în cadrul dezbaterilor și documentărilor noastre este respectarea întocmai și a gamei sortimentale aspect care reprezintă, în ultimă instanță, o executare necorespunzătoare a contractului din punct de vedere calitativ.

Revenind la problematica strictă a termenelor de livrare câteva precizări se impun. Toate contractele cercetate, fără excepție, preluând clauza tip din contractul model prevăd că „Termenele de livrare ale produselor contractate sînt cele prevăzute în anexe”; consultînd anexele la care se face referință, am constatat, cu surprindere, că acestea nu fac decît să înscrie zilele în care urmează a se efectua livrarea. Pe bună dreptate se pune întrebarea: cum au soluționat părțile aspectele concrete privind termenele de livrare condiționate de programarea mijloacelor de transport, de realizarea loturilor optime etc.?

De vreme ce potrivit legislației privind transporturile feroviare operează

principiul planificării semidecadale, credem că înscrierea în contractele de furnizare pentru fondul pieței a unor termene de livrare corespunzătoare posibilităților de obținere a vagoanelor ar corespunde unor cerințe obiective.

Pentru stabilirea unor termene decadale sau semidecadale pledează și alte argumente:

— întreprinderile furnizoare pot să formeze mai facil loturile sortimentale de livrat avînd o perioadă suficient de largă pentru a acționa în vederea realizării obligațiilor contractuale încheiate;

— calculele penalităților sînt mult simplificate în asemenea situații, punctul de plecare al neexecutării fiind prima zi după expirarea decadei în interiorul căruia furnizorul putea să-și execute obligațiile și să fie eliberat în acest fel de îndatoririle pe care și le asumase.

Interesant este de subliniat că în practică formula expusă mai sus am întîlnit-o în nenumărate contracte, fără ca ea să se găsească în clauzele precise formulate, fără echivoc. Astfel bunăoară dacă practica contractuală a întreprinderii Dunăreana Giurgiu, consfințește cele expuse mai sus, în contractul model al acestei întreprinderi nu găsim nici un text care să consacre această practică. Desigur, exemplele ar putea fi multiple și credem să argumentele prezentate vor conduce la reorientarea conținutului scriptic al contractelor cu situațiile concrete, din practica de fiecare zi, a întreprinderilor.

Barieră în penetrarea unor mărfuri necorespunzătoare: controlul de calitate

Cadrul legislativ, de o factură specială în domeniul industriei ușoare este bine cunoscut: controlul final al produselor destinate livrării către beneficiari se efectuează de organele specializate ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, potrivit Decretului nr. 99/1975 care prevede la art. 1: „Controlul calității produselor finite realizate în unitățile subordonate Ministerului Industriei Ușoare se va efectua de către organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, potrivit prevederilor prezentului decret”.

Pentru a facilita înțelegerea obligațiilor ce revin beneficiarilor cu privire la controlul calității produselor este imperios necesar să prezentăm natura juridică a controlului exercitat de către I.G.S.C.C.P. Fiind un organ central specializat al administrației de stat,

inspectoratul în cauză execută controlul de calitate al produselor nu în numele beneficiarilor și nu pe bază contractuală, ci în exercitarea unor atribuții conferite prin legea organică, menite să oprească penetrarea în depozitele de desfacere ale unităților producătoare, și de aici în depozitele beneficiarilor, a acelor mărfuri care nu răspund la condițiile de calitate ale standardelor sau normelor interne de producție. Așa fiind, niciun fel de legătură nu poate fi făcută între această formă de control, în fond un supracontrol, și obligațiile contractuale ale părților dintr-un contract economic de furnizare, cu privire la recepția cantitativă și calitativă a mărfurilor care fac obiectul obligațiilor asumate, și cu deosebire privitor la cea mai importantă formă de control, aceea efectuată pe fluxul producției.

Plecînd de la această realitate în cadrul studiului întreprins ne-am aplecat cu precădere asupra modului în care furnizorii și beneficiarii de mărfuri destinate pentru fondul pieței, s-au preocupat de aspectele privind controlul calității mărfurilor. Concluzia a fost din păcate, negativă. Toate contractele luate în cercetare, fără nici o excepție, nu au concretizat condițiile de efectuare a controlului de calitate, pe categorii de mărfuri sau pe fiecare produs în parte, mărginindu-se unele dintre ele, totuși să menționeze doar obligația generică conform căreia „primirea și verificarea produselor la destinație, se va face de către beneficiar, respectiv destinatar potrivit prevederilor legale”. Care vor fi modalitățile concrete de efectuare a controlului, cum se va desfășura el nu numai în final, la destinație, ci în toate etapele premergătoare procesului de fabricație, în timpul și ulterior acestuia, rămîn probleme ce nu își găsesc soluția în contractele încheiate. Noțiune cu profund caracter dinamic, controlul de calitate — care are și un caracter preventiv — influențează direct întregul proces de producție și din această cauză el nu poate fi minimalizat în cadrul celorlalte clauze contractuale. Trebuie înscrise obligații precise pentru furnizorii și beneficiarii de mărfuri pentru fondul pieței privitoare la modalitățile de verificare a calității prin examinarea, încercare, comparare, analize de laborator, măsurători etc. Intr-un fel se desfășoară controlul de calitate pentru textile, într-altul pentru confecții, încălțăminte, detergenți, obiecte și mașini de uz casnic; în sfîrșit, gama fiind extrem de variată, variate sînt și modalitățile de control; de asemenea trebuie să se rețină că pentru fiecare fază a procesului de producție, pentru fiecare caracteristică a produsului îi corespunde una sau mai multe metode adecvate.

Desigur că Legea nr. 71/1969 nu poate să prevadă decît principiul în această materie. Înscrirerea unor obligații concrete, privind cele de mai sus trebuie însă să-și găsească locul în contractele economice. Lipsa unor asemenea prevederi ar determina și determină chiar pătrunderea pe piață a unor bunuri cu deficiențe de ordin calitativ cu tot cortegiul de neajunsuri care le însoțește; de asemenea multe litigii s-ar putea evita astfel, ceea ce ar însemna reducerea unor cheltuieli inutile, o eficiență economică ridicată, o piață calitativ superioară.

Legat de prevederea înscrisă în Legea nr. 71/1969 art. 15 conform căreia „beneficiarul „are dreptul” să controleze, pe parcursul executării modul în care furnizorul îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate”... credem că e susceptibilă de a fi îmbunătățită cu o formulare din care să rezulte **obligația unității beneficiare** de a efectua acest control. În acest fel s-ar întări răspunderea unității

beneficiare cu privire la controlul de calitate al produselor.

În fundamentarea celor de mai sus, limitându-ne la un singur exemplu arătăm o clauză din contractul elaborat de Fabrica „Flacăra Roșie” București. La punctul 12, alin. 3, din contractul amintit se prevede: „Verificarea calitativă a produselor permise se va face conform modalității **convenite de părți**, respectiv prevăzute în actele tehnico-normative și prescripțiile legale”. Cercetînd în continuare contractul, nici un text nu poate fi găsit care să precizeze convenția părților referitoare la acest subiect. Nu ne aflăm cumva în fața unei clauze pur formale care în nici un caz nu e de natură să aducă o contribuție la modul concret de verificare calitativă a mărfurilor?

Desigur că exemple ar mai putea fi date. Un lucru este necesar să fie reliefat sub forma unei concluzii: în condițiile în care linia directoare indicată de organele centrale de partid și de stat este fermă cu privire la ridicarea continuă a calității produselor, indiferent de destinația lor, se impune, fără putere de tăgadă, ca acest imperativ al producției moderne — controlul de calitate — să fie concretizat, sub formă de clauze precis formulate și adecvate condițiilor concrete ale mărfurilor pe care le fabrică fiecare furnizor în parte.

Legat de controlul calității câteva aspecte privind garantarea calității se impun a fi discutate. Controlul calității mărfurilor destinate fondului pieței, indiferent de organele care îl efectuează rămîne, în esență, în sarcina producătorului furnizor, iar atestarea calității se face pe căi diferite, în funcție de natura mărfii: certificat de calitate la produsele industriale de îndelungată folosință; înscrierea pe ambalaj a termenelor de garanție în cazul produselor alimentare, medicamente etc. Sub aspect juridic, garantarea calității produselor este bogată în consecință, printre care: furnizo-

rul se obligă ca în termenul de garanție să remedieze toate defecțiunile eventual apărute, fie aparente, fie datorate unor vicii ascunse; în ipoteza în care reparația nu poate fi realizată în natură, el datorează daune-interese care în domeniul pe care îl analizăm constau în prețul cu amănuntul al articolului respectiv; ca o trăsătură proprie a contractului de furnizare pentru fondul pieței, este faptul că în interiorul termenului de garanție, reclamațiile pot fi formulate de terțe persoane respectiv de cumpărătorii finali ai mărfurilor puse în vânzare prin rețeaua comercială socialistă.

Obligația de garantare a calității produselor își găsește judicioase formulări juridice în numeroase contracte. Ne limităm să reproducem o asemenea clauză în contractul unei întreprinderi din sectorul tricotajelor: „Furnizorul garantează calitatea produselor (în termenele prevăzute în standardele, normele tehnice și caietele de sarcini) cu condiția ca beneficiarul să respecte condițiile de depozitare și manipulare, indicațiile date de furnizor prin instrucțiunile de folosire specificate pe etichete, etc. și condițiile generale de păstrare prevăzute în actele normative. În perioada de garanție furnizorul răspunde de calitatea produselor, iar după expirarea acesteia numai de viciile ascunse în condițiile legii”. Apreciem că formularea putea fi îmbunătățită cu unele date mai concrete legate de garantarea calității; cu toată această observație, trebuie să recunoaștem că într-o sumă de alte contracte, lipsește cu desăvîrșire o asemenea clauză; a această lacună nu o putem considera decît în legătură cu preocuparea insuficientă a beneficiarilor și deci și a furnizorilor pentru concretizarea, în condițiile specifice ale fiecărui produs, a modalităților de garanție a calității — element esențial în asigurarea cumpărătorilor cu privire la calitatea produselor achiziționate.

Ambalarea și marcarea mărfurilor — funcție primordială în promovarea vânzărilor

Dacă ar fi să punem tendințele care se înregistrează în domeniul ambalării și prezentării corespunzătoare a produselor destinate consumului populației nu putem să nu semnalăm de la început o creștere a nivelului de prezentare al produselor realizată în principal prin utilizarea sporită a materialelor plastice și a preambalării. S-au dezvoltat noi unități sau secții specializate în producția de ambalaje moderne și ca urmare a crescut și cantitativ această producție. Paralel cu creșterea cantitativă se înregistrează și una de ordin calitativ caracterizată prin diversificarea și mai buna finisare a ambalajelor, pentru obține-

rea unui efect mai atrăgător, mai sugestiv, prin folosirea pe scară din ce în ce mai largă de noi materiale.

Legat de funcțiile ambalajelor, considerăm util să subliniem că acestea pot fi grupate în două mari categorii: a) de protecție a mărfurilor și de înlesnire a manipulării și transportului acestora și b) de promovare a vânzărilor, funcție denumită în limbajul de specialitate al marketingului ca activitate promoțională. Așa cum deseori se spune, ambalajul trebuie să constituie „vînzătorul mut” al mărfii pe care o prezintă consumatorului. Pentru a realiza această funcție ambalajele de prezentare trebuie să îndepli-

nească câteva condiții de bază:

Textul imprimat pe ambalaje trebuie să fie sugestiv redactat, în termeni simpli, clari și concisi. La formulare să se aibă în vedere ca elementul predominant să-l constituie mesajul publicitar ales.

Nu trebuie uitat că în ritmul de viață contemporan timpul afectat cumpărătorilor, respectiv pentru alegerea mărfurilor este din ce în ce mai puțin. De aceea, se va dovedi un „bun vînzător mut” acel ambalaj care va reuși să se distingă printre toate celelalte și să creeze în mintea cumpărătorului o opinie favorabilă despre produsul pe care îl conține. Practica a dovedit că ambalajul devine mai sugestiv dacă textul este combinat cu elemente de grafică (desene) simple și care să facă aluzie la marfa respectivă. Evident că trebuie să se apeleze într-o măsură la studiul și expresiile designului.

Culoarea inscripțiilor și a ambalajului trebuie să se armonizeze, să fie vie dar nu țipătoare. Studiile de psihologia consumatorului, dovedesc faptul că un colorit țipător, strident al ambalajului poate crea în mintea cumpărătorului reacții negative, îndepărtîndu-l de la produsul pe care îl conține.

Ambalajele trebuie să fie corecte înțelegîndu-se prin această expresie că ele trebuie să dea posibilitatea cumpărătorului să vadă perfect marfa și ori de cîte ori este posibil, să o atingă. Plecînd de la aceste condiții ale unui bun ambalaj de prezentare, se manifestă tendința pe plan mondial ca ambalajele opace sau semi-opace să fie înlocuite cu ambalajele perfect transparente (așa-numitele glassklar) sau cu folii de polietilenă sub 0,15 mm. De asemenea, pungile ermetice închise (sudate) sînt din ce în ce mai mult înlăturate de pungile cu deschidere ușoară (fermoare, șine sau capse), care permit consultarea produsului prin pipăire, încercare, miros etc.

Marca de fabrică nu trebuie să lipsească din compoziția nici unui ambalaj. Cum bine se știe, marca de fabrică facilitează individualizarea și diferențierea unui produs fabricat de o întreprindere, de un produs similar al altei întreprinderi, împrejurare ce prezintă utilitate pentru cumpărători, arătîndu-le originea produselor, adică întreprinderea care le fabrică și acordîndu-le totodată o garanție cu privire la calitatea lor. Ea prezintă utilitate și pentru întreprinderile producătoare, care, însoțind produsele cu o marcă cunoscută și bine reputată, le desfac cu mai multă ușurință.

Așa cum am arătat, pe linia celor expuse mai sus s-au înregistrat succese considerabile. Cu toate acestea nu putem să nu semnalăm și o serie de rămîineri în urmă în domeniul producției de ambalaje datorate în parte insuficienței folosirii a unor materiale de ambalaj, îndeosebi din mase plastice, de mare eficiență economică (ca

...colorura de vinil, filme ionometrice, polistirenul expandat, folia contractibilă din material plastic ș.a.). Dar nu numai atât. Unele ambalaje nu își îndeplinesc pe deplin funcția promoțională. Avem în vedere în special produsele noi care în condițiile revoluției tehnico-științifice cunosc o dinamică vie ca urmare a dezvoltării și diversificării producției influențată direct de diversificarea nevoilor de consum, creșterea puterii de cumpărare, nuanțarea gusturilor și preferințelor populației. Asemenea produse nu sînt însoțite în toate cazurile prin ambalajele lor de prezentare de indicații menite să scoată în evidență caracteristicile funcționale noi, prin comparație, atunci cînd este cazul și cu produsele similare clasice. De aici unele rețineri ale cumpărătorilor care creează adevărate surprize negative cu privire la desfacere pentru producătorii articolelor respective. Nu trebuie neglijat faptul că această cale, respectiv folosirea ambalajelor, constituie un mod eficient de publicitate și, sigur, cel mai puțin costisitor.

Modificarea contractelor — cînd și în ce condiții

Nu o dată, pe parcursul documentării ne-au fost prezentate situații în care modificarea repartițiilor au condus la dereglarea într-o anumită măsură a producției planificate. Exemple pot fi date mai multe; ne limităm însă la cel invocat de întreprinderea textilă „Carpatex” Brașov care nu o dată a trebuit să întrerupă producția pentru fondul pieței, contractată, cu termene precise de livrare, centrala coordonatoare invocînd alte priorități; situații similare au fost invocate și de unele unități din Sibiu (Flamura Roșie, Independența, I.C.R.T.I.) etc. Pe bună dreptate se pune problema dacă asemenea modificări de repartiții care se răsfrîng, fără drept de discuții, asupra contractelor nu pot fi prevăzute din timp pentru ca efectul lor de modificare să nu se repercuteze negativ asupra planului de producție și de desfacere a furnizorilor?

Legat tot de modificarea contractelor, nu putem fi de acord cu acele susțineri potrivit cărora s-ar resimți nevoia îmbunătățirii legislației în această privință. Adevărul este, și juriști l-au subliniat, că legislația este corespunzătoare, dar uneori modul ei de traducere în viață este defectuos.

Subliniem că modificarea contractelor nu este urmarea exclusivă a primirii de către furnizori și beneficiari a repartiției modificatoare. Sînt, așa cum practica o relevă, destul de frecvente cazurile în care părțile contractante prin acordul lor de voință adaptează unele clauze contractuale, cum ar fi termenul, gama sortimentală etc. pentru a răspunde unor realități

Cercetînd un număr însemnat de contracte de furnizare pentru fondul pieței, am constatat din păcate că la majoritatea lor, la capitolul „ambalare, etichetare, marcare”, reluînd stereotip prevederile din contractul model elaborat de Ministerul Industriei Ușoare se precizează că: „Produsele vor fi: a) Neambalate; b) Ambalate; c) Produsele vor fi etichetate, ștanțate sau marcate potrivit normelor legale în vigoare menționate în anexe și/sau (în lipsa normelor legale), potrivit celor stabilite de părți de anexe”. În afară de această formulare generică, fără valoare practică, nu am înflintit nici un contract în care beneficiarul, respectiv o întreprindere de comerț cu ridicata sau cu amănuntul, să fi impus furnizorului ridicarea calității ambalajelor, a publicității prin acestea și de imprimare a mărcii de fabrică (asupra funcției pe care o are nu mai revenim). Iată deci că o cale directă de natură contractuală pe care o au beneficiarii comerțului nu este valorificată. De ce?

apărute pe parcursul executării lor. Asemenea modificări sînt perfect legale, evident, sub condiția să nu aducă atingere conținutului repartițiilor care au generat contractele în cauză. Nu pot fi privite ca fiind făcute în spiritul legii, modificările de contracte „din complezență” menite să acopere în special pe furnizori, respectiv să-i absolve de răspunderea contractuală ca urmare a nerespectării clauzelor convenite prin contract; avem în vedere practica „minutelor” — recent înlocuite cu o terminologie specifică — acte adiționale — prin care de regulă se decalază termene de livrare și astfel furnizorii sînt „eliberați” însuși de beneficiari de plata penalizărilor legale.

Dacă privim modificările contractelor de furnizare pentru fondul pieței încheiate între furnizorii industriei ușoare și beneficiarii comerțului, care după cum am arătat sînt destul de frecvente, motivația arătată mai sus apare și mai pregnantă; de vreme ce aproape s-a generalizat încheierea de contracte-cadru cu desfășurarea fondului de marfă sub aspectul gamei sortimentale și a termenelor de livrare pe fiecare trimestru în parte, în mod firesc asemenea modificări ar trebui să fie accidentale. Evident, modificările făcute pe parcursul trimestrului, ne îndreptățesc să le privim ca venind numai să îndrepte unele lacune din perioada de încheiere a anexelor la contracte trimestriale sau semestriale.

Stocurile greu vandabile — o fatalitate?

Indicația secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinsă în cuvîntarea rostită cu ocazia Conferinței pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist care a avut loc în zilele de 27—28 iunie a.c. conform căreia „să nu facem aprovizionare peste necesități, să nu facem stocuri de la un an la altul”, ridică la noi exigențe o problemă esențială a economiei noastre naționale în general, a circulației mărfurilor în special și anume aceea a optimizării stocurilor de mărfuri destinate populației. Cu alte cuvinte se pune problema stabilirii unor asemenea stocuri care să se dovedească capabile de a satisface cererea pieței, așa cum această cerere a fost prognozată, obținîndu-se în acest fel cea mai corespunzătoare relație între stocuri și desfacere.

Importanța problemei este mai mult decît evidentă, existența stocurilor în procesul circulației, ca dealtfel și în cel al producției, constituie o condiție obiectivă a asigurării întregului ciclu al reproducției socialiste, stocajul reprezentînd o etapă obligatorie în circuitul producție-consum. Literatura de specialitate a arătat că, în calitatea lor de intermediari între producători și consumatori, întreprinderilor comerciale le revine rolul de a concilia contradicția dintre producție și cerere, contradicție care dealtfel generează constituirea stocurilor de mărfuri. La urma urmei comerțul transformă produsul industrial în bun de consum. Dacă stocurile constituite sînt curențe sau de rezervă — ele purtînd dealtfel diferite denumiri — problema fundamentală a gestionării lor este aceeași; momentul intrării de noi mărfuri și mărimea acestor intrări nu trebuie să conducă la imobilizări de fonduri, la stocuri peste limitele normale.

Acestea sînt o parte din motivele care au determinat — încă de la începutul existenței sectorului socialist al economiei noastre — elaborarea unui ansamblu cuprinzător de dispoziții legislative — de atunci neîncetat perfecționat — menit să reglementeze diferitele aspecte legate de sarcinile ce revin organizațiilor economice cu privire la formarea, normarea și valorificarea stocurilor.

Actualmente, Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, cuprinde dispoziții precise referitoare la elaborarea, în cadrul planurilor cincinale și anuale, de norme și normative de consum și de stocuri, la controlul aplicării stricte a acestor norme. Legea finanțelor nr. 9/1972 prevede obligația conducerii unităților de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a mărfurilor să acționeze permanent

pentru constituirea stocurilor de mărfuri în limitele planificate și într-o structură corespunzătoare satisfacerii cererii beneficiarilor și a populației, să prevină formarea unor stocuri de mărfuri peste necesar ori greu vandabile ș.a. Noua Lege nr. 5/6 iulie 1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat înscrisă printre atribuțiile principale ale întreprinderii și pe aceea de optimizare a stocurilor de valori materiale, de preîntâmpinare a formării de stocuri supra-normative, de valorificare operativă a celor disponibile, de stabilire a nivelului maxim al stocurilor, de urmărirea a situației lor etc.; sarcini adecvate în aceeași materie revine și centralelor. Recenta rezoluție adoptată la conferința mai sus amintită, a subliniat printre altele că în domeniul creșterii eficienței activității comerciale, stocurile în comerț au o importanță deosebită pentru asigurarea continuității desfacerilor de mărfuri. S-a hotărât astfel că în toate verigile comerțului să se pună accentul pe respectarea nivelului planificat al stocurilor și pe normele aprobate atât ca volum cât și ca structură sortimentală.

Așadar, avem un cadru legislativ corespunzător și indicații precise de partid și de stat cu privire la stocurile de mărfuri în general, și cu privire specială la acelea destinate pieței. Cu toate acestea, în practică se mai înregistrează din păcate, depășiri în unele sectoare ale stocurilor normale care, fatal, devin greu sau chiar nevandabile. Care este cauza unor asemenea situații de fapt? Nu ne propunem să epuizăm aceste cauze dar o punctare a lor se impune, evident acele care sînt legate de raporturile contractuale: industrie-comerț.

● **Competența relativă a reprezentanților comerțului la contractare.** Ca regulă generală comercianții din întreprinderile comerțului cu ridicata și cel cu amănuntul pregătesc din timp documentarea necesară pentru încheierea contractelor pe o perioadă, de regulă, de un an; practica o demonstrează că documentarea se axează pe studii microeconomice — sondaje de opinie, înregistrări de cereri, caiete, exponate, probe etc. — folosind tehnicile de marketing, tehnici care permit o cunoaștere pe baze științifice a cererii pieței în funcție de profilul demografic, preferințele populației, cerințele modei, de zone de cerere ș.a. Din păcate, reprezintă o pondere mult prea mare numărul acelor reprezentanți ai comerțului care lipsiți de o asemenea documentare, comandă unele sortimente neagreate de populația locală pe care o reprezintă, iar ca urmare, o parte din acestea măresc stocuri-greu — și de ce să nu o spunem — nevandabile.

● **Repartiții neconforme cu cererea de consum.** Deși în secțiunile precedente am mai cercetat problema repartițiilor, considerăm util să conturăm în câteva cuvinte influența uneori

negativă a acestui instrument de planificare menit să realizeze o echilibrare între resurse și consum. Dacă în majoritatea covârșitoare a situațiilor concrete repartiția îndeplinește funcția sa de planificare, în cadrul documentării noastre am constatat unele situații în care organele competente de a le emite exced funcția acestora, utilizându-le ca acte administrative de forțare a acordului direct de a contracta al producătorilor, și respectiv al beneficiarilor fondului pieței.

● **Formalism în aplicarea dreptului pe care îl are beneficiarul de a refuza primirea mărfurilor întârziate în livrare.** Legea nr. 71/1969 a contractelor economice la art. 19 al. 3 dă soluție acestei probleme sub următoarea formulare: „În cazul cînd furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept de a renunța la primirea produselor, dacă datorită întârzierii livrărilor este în imposibilitate de a le mai folosi”. Textul citat a fost tălmăciț și răstălmăciț creîndu-se o practică arbitrală în baza lui cu un conținut prea restrictiv, în sensul ca beneficiarul, care nu are nici o culpă în întârzierea livrării, îi revine exclusiv sarcina de a face dovada că mărfurile întârziate nu-i mai sînt folositoare în exercitarea comerțului său. Ori, este bine cunoscut că o asemenea probă este greu de produs, beneficiarii renunțînd uneori să o facă dat fiind și relativitatea noțiunii de „imposibilitate de a le mai folosi”, cererea de consum a populației fiind relativ cunoscută, fiind influențată, de pildă, de o serie de factori naturali. Astfel un singur exemplu: livrarea cu întârziere a unui lot de pardesie poate să-și găsească desfacerea în cazul unei primăveri întârziate, sau în cazul unei primăveri timpurii lotul respectiv va spori volumul stocurilor nevandabile.

În ce ne privește, credem că soluția poate fi găsită prin înscriserea în contractele de furnizare pentru fondul

pieței a unor clauze privind furnizorul să i se permită să livreze mărfurile cu o întârziere de numai n zile de la termenul contractual stabilit, după care să decadă din dreptul de a mai expedia lotul demarfă. Pe lîngă avantajul de a se evita o serie de litigii pe această temă, contractul ar avea o stabilitate suplimentară, constituînd în același timp o clauză în plus de garanție pentru beneficiar. Din păcate, în nici unul din contractele analizate nu am întîlnit asemenea clauze.

Desigur, pe parcursul documentării s-au ridicat și alte probleme care în cadrul spațiului pe care l-am avut la dispoziție nu le-am putut lua în discuție căuțînd să dăm prioritate celor care ni s-au părut de importanță primordială.

Se cuvine însă să subliniem efortul făcut de întreprinderile producătoare de bunuri de larg consum și de cele beneficiare ale comerțului de stat și cooperatist privind îmbunătățirea raporturilor contractuale. Dacă pe parcursul expunerii noastre am insistat mai mult, asupra unor minusuri constatate am făcut-o din dorința de a le semnala, cu scopul final, de a fi avute în vedere la viitoarele contractări. Mai mult decît atît dorim să credem că unele formulări cu titlu de lege ferenda vor fi avute în vedere de cei în drept.

În încheiere trebuie să subliniem că în munca noastră de documentare am fost ajutați de un mare număr de economiști și juriști, fără ajutorul cărora materialul de față nu ar fi avut aceeași consistență. Este motivul pentru care mulțumim tuturor aceluia care ne-au ajutat colaborînd cu noi, amintindu-le lor și tuturor cititorilor că tematica abordată le este deschisă pentru observații și sugestii care vor fi publicate cu precădere în numerele viitoare la această rubrică.

documentar elaborat de
drd. Radu DEMETRESCU

întrebări — răspunsuri

● **T. FERIHEGYI (Oradea)** solicită lămuriri în legătură cu noțiunea de „netransmitere în tot sau în parte a produselor datorate” prevăzută de art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958.

Sub aspectele care vă interesează, precizăm că noțiunea la care vă referiți a fost legată de existența unor raporturi juridice care implică trecerea dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra unor produse de la o unitate socialistă la alta. De asemenea, ea implică predarea produselor către unitatea beneficiară sau către căraș, precum și lipsa totală sau parțială la unitatea beneficiară a cantităților de produse indicate în documentele de livrare și cele de transport.

● **I. COROESCU (Gorj)** solicită lămuriri cu privire la consecințele pe care le are de suportat unitatea de antrepriză care nu execută lucrările de remediere stabilite în sarcina sa de comisia de recepție.

Unitatea beneficiară este în drept să obțină, în acest caz, prin intermediul băncii, retragerea din contul unității de antrepriză a costului lucrărilor de construcții-montaj necorespunzător executate. Această din urmă unitate are, de asemenea, obligația de a acoperi toate daunele cauzate prin neexecutarea culpabilă a lucrărilor de remediere.

H. M.